

Gelişimsel Dönemler
0-12 Ay Bebek İzlemi
1-6 Yaş Çocuk İzlemi
13-24 Yaş Adölesan İzlemi

Dr. Öğr. Üyesi Deniz HARPUTLU

Gelişim Dönemleri

▶ Doğum Sonrası Dönem (Postnatal Dönem)

A–Yenidoğan (neonatal) dönem (0–4 hafta)

B–Süt Çocukluğu Dönemi (1 ay–2 yaş)

C–Oyun Çocukluğu Dönemi (2–3 yaş)

D–Okul öncesi dönem (4–6 yaş)

E–Okul çocukluğu dönemi (kızlarda 6–10 yaş,
erkeklerde 6–12 yaş)

F–Puberte (ergenlik) dönemi (kızlarda 10–18 yaş,
erkeklerde 12–20 yaş)

De facto hanehalkı nüfusuna göre nüfus piramidi, Türkiye 2013

Yaş

80+
75-79
70-74
65-69
60-64
55-59
50-54
45-49
40-44
35-39
30-34
25-29
20-24
15-19
10-14
5-9
0-4

Erkek

Kadın

6

4

2

0

2

4

6

Yüzde

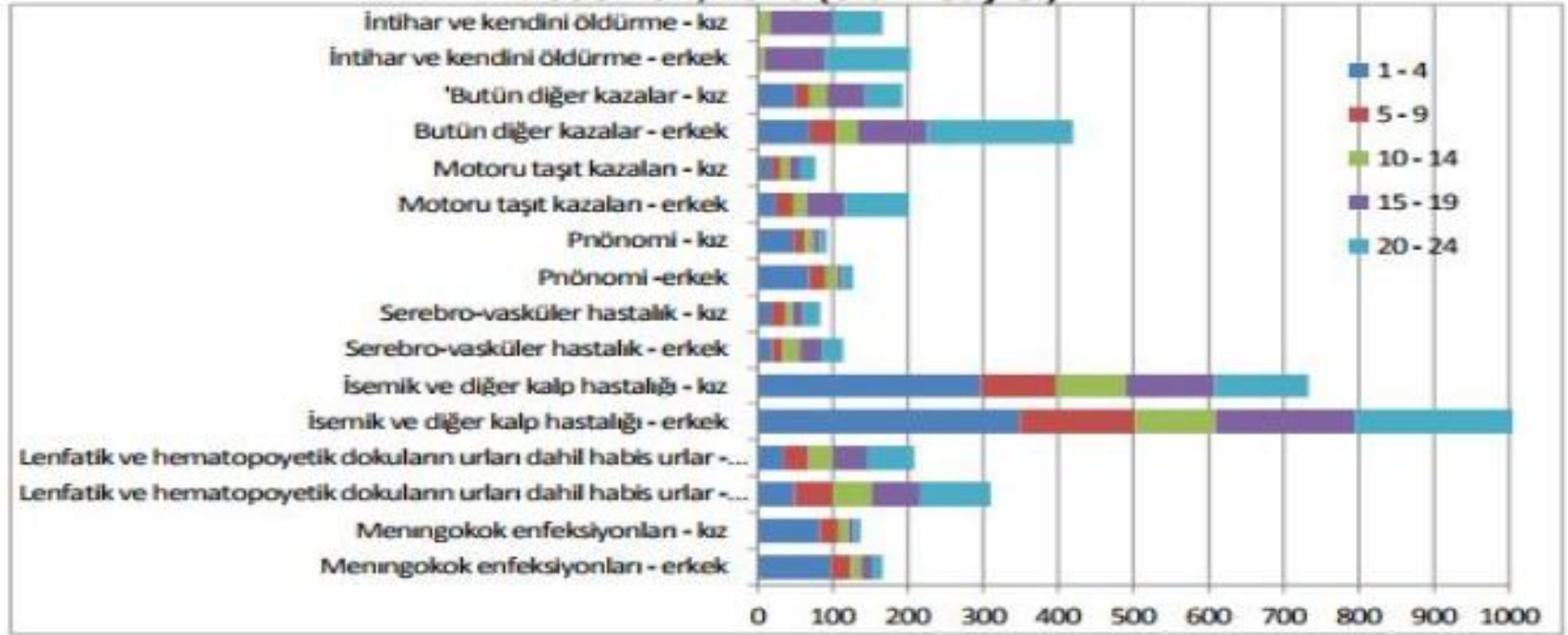

De facto hanehalkı nüfusunun beş yıllık yaş grupları, yerleşim yeri ve cinsiyete göre yüzde dağılımı, Türkiye 2013

Yaş	Kent			Kır			Toplam		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
<5	9.0	8.1	8.5	9.0	8.1	8.5	8.0	8.0	8.5
5-9	8.8	8.2	8.5	8.8	8.2	8.5	8.3	8.3	8.6
10-14	8.8	9.0	8.9	8.8	9.0	8.9	8.9	9.0	9.1
15-19	8.5	8.0	8.2	7.8	8.0	7.9	8.4	7.8	8.1
20-24	8.1	7.5	7.7	5.1	6.2	5.7	7.4	7.0	7.2
25-29	8.1	8.5	8.3	5.1	5.7	5.4	7.5	7.9	7.7
30-34	8.7	8.9	8.8	6.1	6.1	6.1	8.1	8.3	8.2
35-39	7.6	8.3	7.9	5.7	5.8	5.7	7.2	7.7	7.5
40-44	6.7	6.6	6.6	6.0	5.9	6.0	6.6	6.4	6.5
45-49	6.1	5.2	5.6	6.0	6.1	6.0	6.1	5.4	5.7
50-54	5.5	6.8	6.1	6.4	6.7	6.5	5.7	6.7	6.2
55-59	4.5	4.8	4.7	5.7	5.8	5.7	4.8	5.0	4.9
60-64	3.6	3.3	3.5	5.3	4.9	5.1	4.0	3.7	3.8
65-69	2.3	2.4	2.3	3.4	4.3	3.9	2.5	2.8	2.7
70-74	1.6	1.8	1.7	3.4	3.6	3.5	2.0	2.2	2.1
75-79	0.9	1.2	1.0	2.4	2.6	2.5	1.2	1.5	1.4
80 +	1.2	1.8	1.5	2.6	3.2	2.9	1.5	2.1	1.8
Bilmiyor/cevapsız	0.0	0.0	0.0	0.2	0.1	0.1	0.1	0.0	0.1
Toplam	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Sayı	16,186	16,204	32,391	4,401	4,684	9,085	20,587	20,889	41,476

Toplam nüfusun %33'ü

Yaş ve cinsiyete göre 1 ile 24 yaş arasında ölen çocuk ve gençlerin ölümlerinin bazı nedenleri, 2010 (ölüm sayısı)

Çaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (Türkstat), 31 Mart 2012 itibarıyla

Günlük ve aylık bebek ölümleri, 2016, 2017

Bebegin yaşı	2016 ^(r)		2017	
	Sayı	(%)	Sayı	(%)
Toplam	13 006	100,0	11 849	100,0
0 günlük	1 581	12,2	1 567	13,2
1-6 günlük	4 042	31,1	3 512	29,6
7-29 günlük	2 779	21,4	2 554	21,6
1-4 aylık	2 951	22,7	2 762	23,3
5-8 aylık	1 138	8,6	1 043	8,8
9-11 aylık	515	4,0	411	3,5

Ölen bebeklerin 2017 yılında %13,2'sinin ilk gün, %29,6'sının 1-6 günlükken, %21,6'sının ise 7-29 günlükken %23,3'ünün 1-4 aylıkken

(r) Ölüm verileri güncel idari kayıtlarla revize edilmiştir.

0-6 yaş grubu çocukların son 6 ay içinde geçirdiği başlıca hastalıklar

4	[0-6 yaş grubundaki çocuklar - Children in 0-6 age group]	(%)		
5		2016		
6	Hastalık/sağlık sorunu Disease/health problem	Toplam Total	Erkek Male	Kadın Female
7	Üst solunum yolu enfeksiyonu (Tonsillit, orta kulak iltihabı, faranjit vb.) Upper respiratory tract infection (Tonsillitis, middle ear infections, pharyngitis, etc.)	42.6	42.6	42.6
8	İshal-Diarreya	32.3	31.6	33.0
9	Bulaşıcı hastalıklar (Suçlpeçli, kabakulak vb.) Communicable diseases(Varicella, mumps etc.)	9.2	9.4	9.0
10	Kansızlık (Demir eksikliği anemisi vb.) Anemia (iron deficiency anemia, etc.)	5.4	5.8	4.9
11	Ağız ve diş sağlığı sorunları Oral and dental health problems	7.3	7.7	7.0
12	Ast solunum yolu enfeksiyonu (Zatürre vb.) Lower respiratory tractinfection (Pneumonia, etc.)	11.1	11.0	11.1
13	İdrar yolu enfeksiyonu Urinary tract infection	4.1	2.8	5.4
14	Cilt hastalıkları Skin diseases	2.9	3.2	2.6
15	D vitamini eksikliğine bağlı kemik bozuklukları (raşitizm) Bone deformities caused byvitamin D lack (rickets)	1.8	1.5	2.1

16 Türkiye Sağlık Araştırmacı

17 Turkey Health Interview Survey

18

7-14 yaş

4	[7-14 yaş grubundaki çocuklar - Children in 7-14 age group	2016		
5		Toplam	Erkek	Kadın
6	Hastalık/sağlık sorunu	Total	Male	Female
	Ağız ve diş sağlığı sorunları			
7	Oral and dental health problems	23.4	23.7	23.2
	Göz ile ilgili sorunlar			
8	Visual problems	13.6	12.2	15.1
	Enfeksiyöz hastalıklar			
9	Infectious diseases	7.9	7.6	8.3
	Cilt hastalıkları			
10	Skin diseases	5.8	4.8	6.9
	Beslenme ile ilişkili hastalıklar			
11	Diseases related with nutrition	3.3	3.4	3.1
	İşitme ile ilgili sorunlar			
12	Hearing problems	2.3	2.0	2.6
	Ruh sağlığı sorunları			
13	Mental health problems	1.3	1.4	1.3
	Kas iskelet sistemi hastalıkları			
14	Musculoskeletal system diseases	1.8	2.2	1.4
15	Türkiye Sağlık Araştırması			
16	Turkey Health Interview Survey			
17				

Sağlık Hakkı

- ▶ Mümkün olan en yüksek sağlık standardına sahip olmak, ırkı, dini, politik inancı, ekonomik ve sosyal durumu gözetilmeksizin, her insanın temel haklarından biridir.”

Bebek – Çocuk Sağlığı İzlemi

- ▶ Sağlam çocuk izlemi, çocuk sağlığı ve hastalıkları hizmetlerinin temelini oluşturur
- ▶ Sadece sağlıklı çocuklara verilmesi gereken bir hizmet değil, tüm çocukların;
 - Büyüme ve gelişmelerinin izlendiği,
 - Sağlıklı olup olmadığının değerlendirildiği,
 - Aşı ve sağlık eğitimi gibi hizmetlerin sunulduğu bir çocuk sağlığı izlemi hizmetidir.

Bebek – Çocuk Sağlığı İzleminin Amacı-1

- ▶ **Hastalıkların önlenmesi**
 - Büyüme-gelişmenin izlenmesi
 - Yaşa uygun beslenmenin sağlanması
 - Aşılama
 - Sağlık eğitimi
- ▶ **Erken tanı konması**
 - Öykü
 - Fizik muayene
 - Taramalar
- ▶ **Hastalıkların erken dönemde tedavi edilmesi**

Bebek – Çocuk Sağlığı İzleminin Amacı-2

- ▶ **Çocuğun her açıdan sağlıklı büyümesinin sağlanması**
 - motor, duygusal ve entelektüel gelişmesini engelleyecek sorunların fark edilerek önlenmeye çalışılması
- ▶ **Aile eğitimi**
 - Beslenme
 - Kazalar
 - Çocuk bakımı

Sağlıklı Bebek-Çocuk İzlemi

1. İzlem: **Doğumda**
2. İzlem: **İlk 48 Saat**
İçerisinde (ilk hafta)
3. İzlem: **15.Günde**
4. İzlem: **41.Günde**
5. İzlem: **2.Ayda**
6. İzlem: 3.Ayda
7. İzlem: 4.Ayda
8. İzlem: 6.Ayda
9. İzlem: **9.Ayda**
10. İzlem: 12.Ayda
11. İzlem: **18.Ayda**
12. İzlem: 24.Ayda
13. İzlem: 30.Ayda
14. İzlem: 36.Ayda
15. İzlem: **4 Yaşında**
16. İzlem: 5 Yaşında
17. İzlem: 6 Yaşında

İzlem Basamakları

- ▶ Görüşme ve öykü
- ▶ Aile, çevre, çocuk ilişkisi gözlemi
- ▶ Gelişimin değerlendirilmesi
- ▶ Fizik muayene
- ▶ Taramalar
- ▶ Aşılama
- ▶ Sağlık eğitimi ve danışmanlık
- ▶ Annenin soruları ve özetleme
- ▶ Randevu belirleme

Öykü

- ▶ Prenatal, natal ve soygeçmiş ile ilgili öykü
- ▶ Rutin kontrolde son izlemde itibaren yaşanan gelişmelerin öyküsü
- ▶ Güncel şikayetler, beslenme, aşı, aşı yan etkileri, çevre, gelişim basamakları, ev ortamı gibi çocuğun sağlığını yakından ilgilendiren konular
- ▶ İnce ve kaba motor gelişim ve dil gelişimi

Öykü

- ▶ Bu görüşmeler çocuğun
 - yaşına,
 - sağlık durumuna,
 - taşıdığı risk faktörüne
 - fiziksel, sosyokültürel çevresine uygun olarak düzenlenmelidir

Bebek- Çocuk Sağlığı

Risk yaklaşımı

- ▶ Gelişme geriliği olanlar
- ▶ Düşük doğum tartılılar
- ▶ Prematüreler
- ▶ Anemikler

Yaşamı Tehdit Eden Risk Faktörleri-1

- ▶ Önceki gebelik süresinin 2 yıldan az olması
- ▶ Gebede kronik hastalığın varlığı
- ▶ Gebeliğin ilk 3 ayında teratojenik ilaç alma
- ▶ Gebenin sigara içmesi
- ▶ Önceki gebeliklerde
 - preeklampsi
 - habitual abortus
 - prematüre doğum
 - güç doğum
 - anomlili bebek
 - perinatal ölüm
 - iri bebek hikayesi bulunma
 - eklampsi
 - ölü doğum
 - sezeryan

Yaşamı Tehdit Eden Risk Faktörleri-2

- ▶ **Şimdiki gebelik ya da doğum sırasında**
 - yetersiz kilo alma
 - aşırı şişmanlık, aşırı kilo alma
 - tetanoza karşı aşılanmamış olma
 - ilk trimesterde kızamıkçık geçirme
 - ÇKS 120 den az 160 dan fazla olması
 - çoğul gebelik
 - Rh uyumsuzluğu
 - baş-pelvis uygunsuzluğu
 - prezantsyon bozukluğu
 - erken doğum eylemi
 - erken membran yırtılması
 - uzamış gebelik
 - kordon sarkması
 - preeklampsi
 - eklampsi
 - ağır anemi

Yaşamı tehdit eden risk faktörleri-3

- İstemedenden gebe kalma
- Ev koşullarının kötülüğü
- Bebekte anomali
- Bebekte enfeksiyon belirtisi
- Bebekte göbük enfeksiyonu
- ilk 24 saat içinde dışkılamaması
- 2500gr'dan az olması
- Bebekte doğum travması olması
- Malnütrüsyon
- Kronik hastalık
- Doğduğu gün bebekte sarılığın ortaya çıkması
- Solunum sistemi enfeksiyonu belirtileri
- Annenin eğitim yetersizliği
- Bebekte asfiksi
- Emme yetersizliği
- Emerken morarma
- Yetersiz aşılama
- Raşitizm
- Anemi
- Kötü çevre koşulları
- İshal

Gözlem-1

- ▶ Çocuğun anne, baba veya bakıcı ile ilişkisi
- ▶ Emzirme
- ▶ biberon ve emzik kullanımı,
- ▶ yanlış uygulamalar

Gözlem-2

- ▶ Çocuk ihmali ya da istismarını işaret eden bulgular
 - bakımsız bebek,
 - ilgisiz anne,
 - annenin veya bakıcının bebeğe sert tavırları...

Fizik Muayene-1

- ▶ Fizik muayene çoğu hastalığın tarama yöntemidir;
 - konjenital anomaliler,
 - büyüme gelişme geriliği,
 - gelişimsel kalça displazisi,
 - kalp anomalileri,
 - inmemiş testis,
 - umbilikal ya da inguinal herni...

Fizik Muayene-2

Büyüme değerlendirmesi

► Amaç;

- Sağlıklılığı izlemek
- Sağlık sorununu erken dönemde saptamak
- Malnutrisyonu önlemek

Fizik Muayene-3

- ▶ Her kontrolde;
 - Boy,
 - Ağırlık,
 - Baş çevresi ölçülmeli
- ▶ Bunlar büyüme eğrileri üzerine işaretlenmelidir

Büyüme ve Gelişme

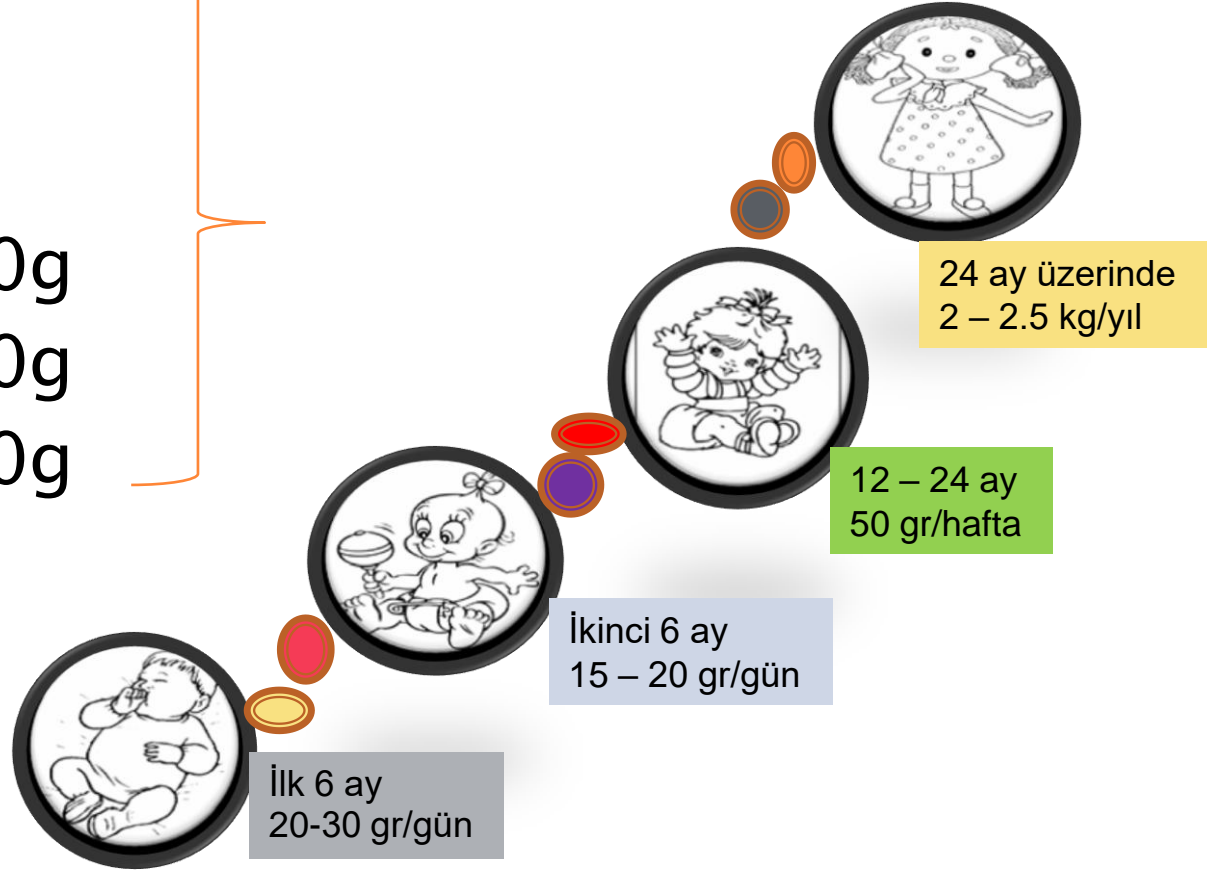
- ▶ **Büyüme:** Vücudun tümünün veya ayrı bölgelerinin büyüklük olarak artışı,
- ▶ **Gelişme:** duysal ve sosyal ortamlar tarafından etkilenmeleri de içeren işlevlerdeki değişimlerdir

Büyümenin (hacimce artma) Değerlendirilmesinde Kullanılan Ölçütler

- Vücut tartısı ve tartı artma hızı
- Boy uzunluğu ve boy artma hızı
- Baş çevresi ve baş çevresinin artma hızı
- Vücut ölçülerinin birbirine oranları

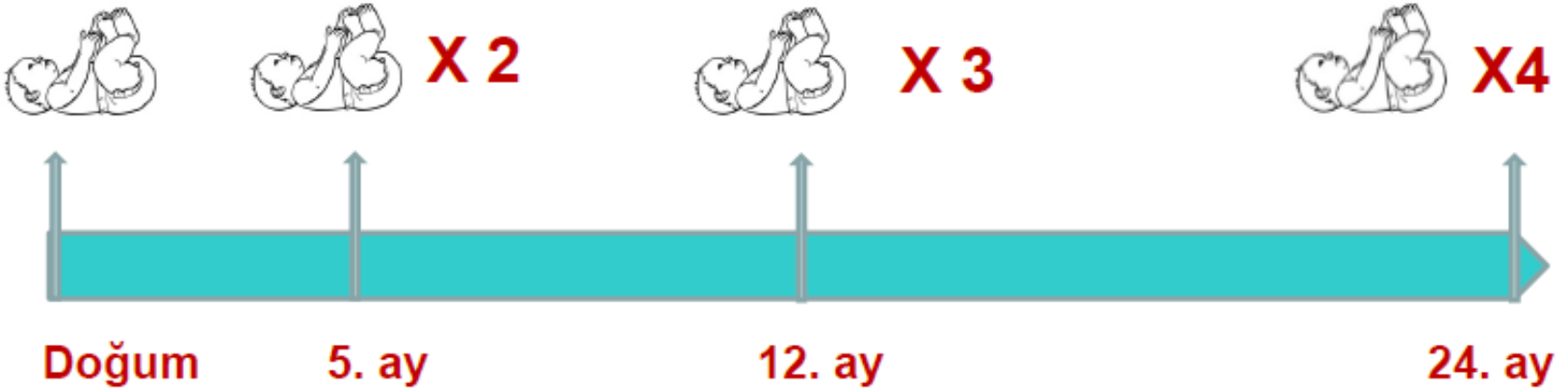
Ağırlık Artışı-1

- ▶ İlk 3 ay: 820g
- ▶ 4-6 ay: 630g
- ▶ 7-9 ay: 380g
- ▶ 10-12 ay: 320g
- ▶ 13-18 ay: 230g
- ▶ 19-24 ay: 200g

Ağırlık Artışı-2

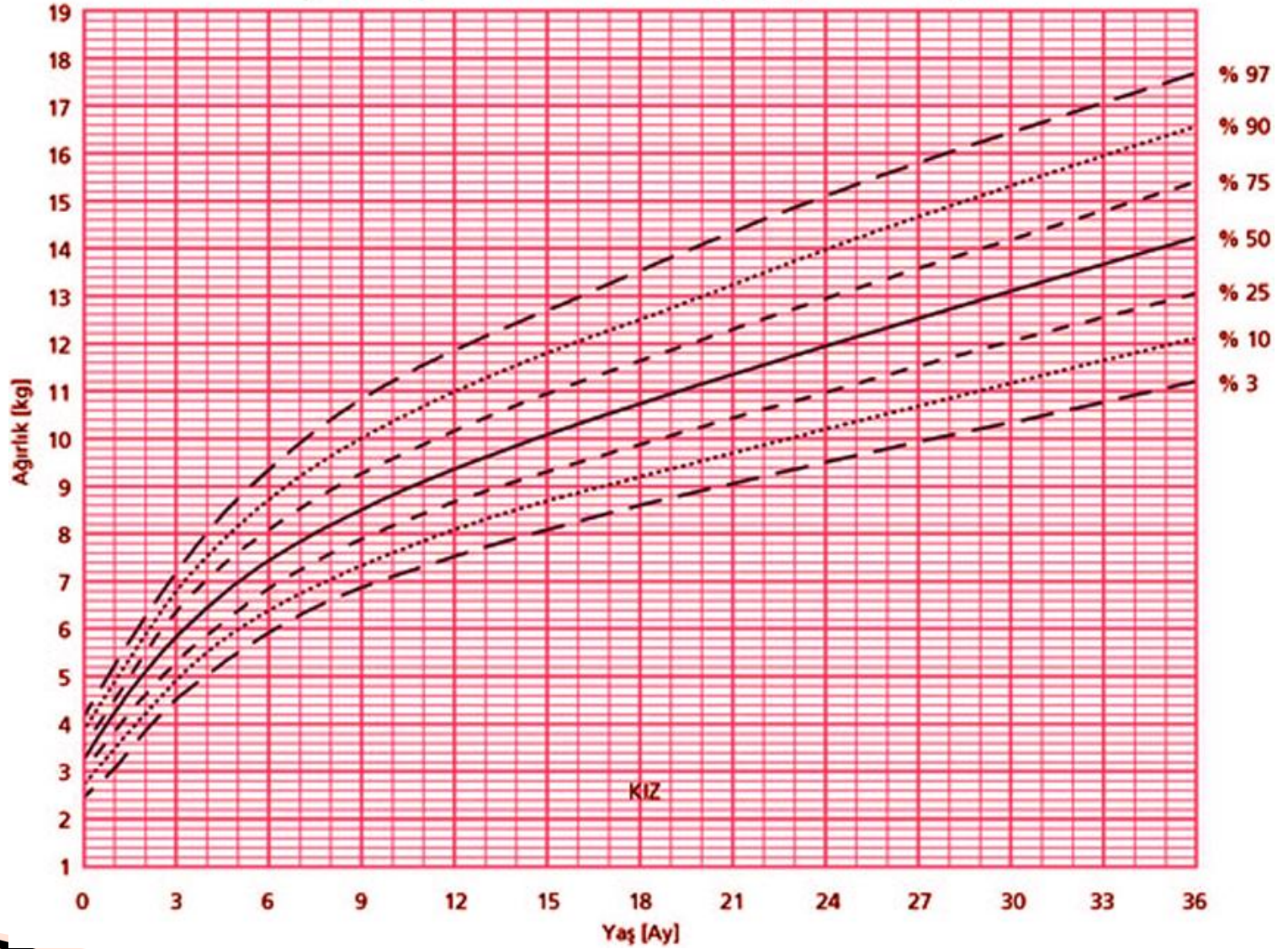
5. ayda doğum tartısının iki katı
12. ayda üç katı
24. ayda dört katı

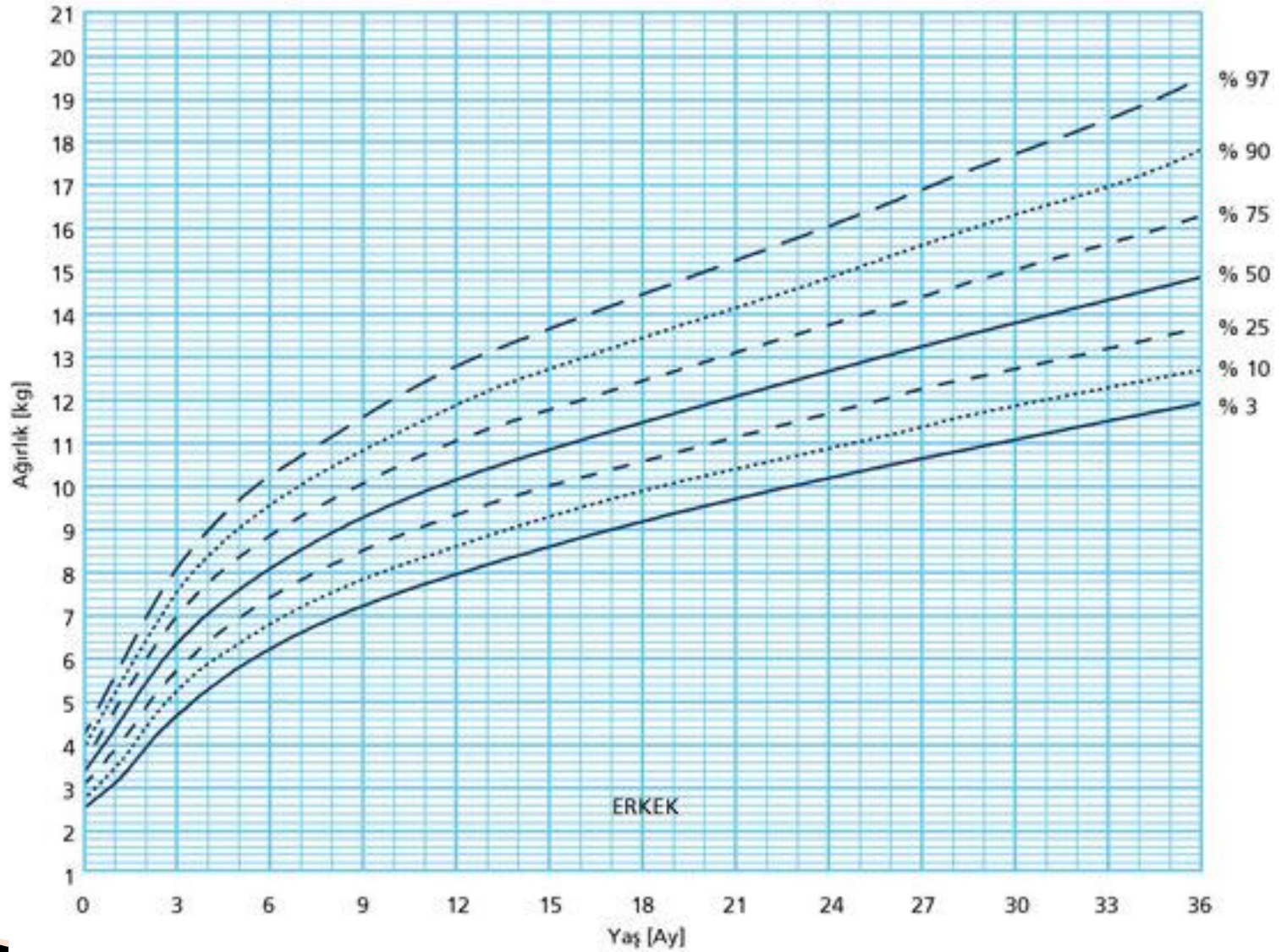
Ağırlık Artışı-3

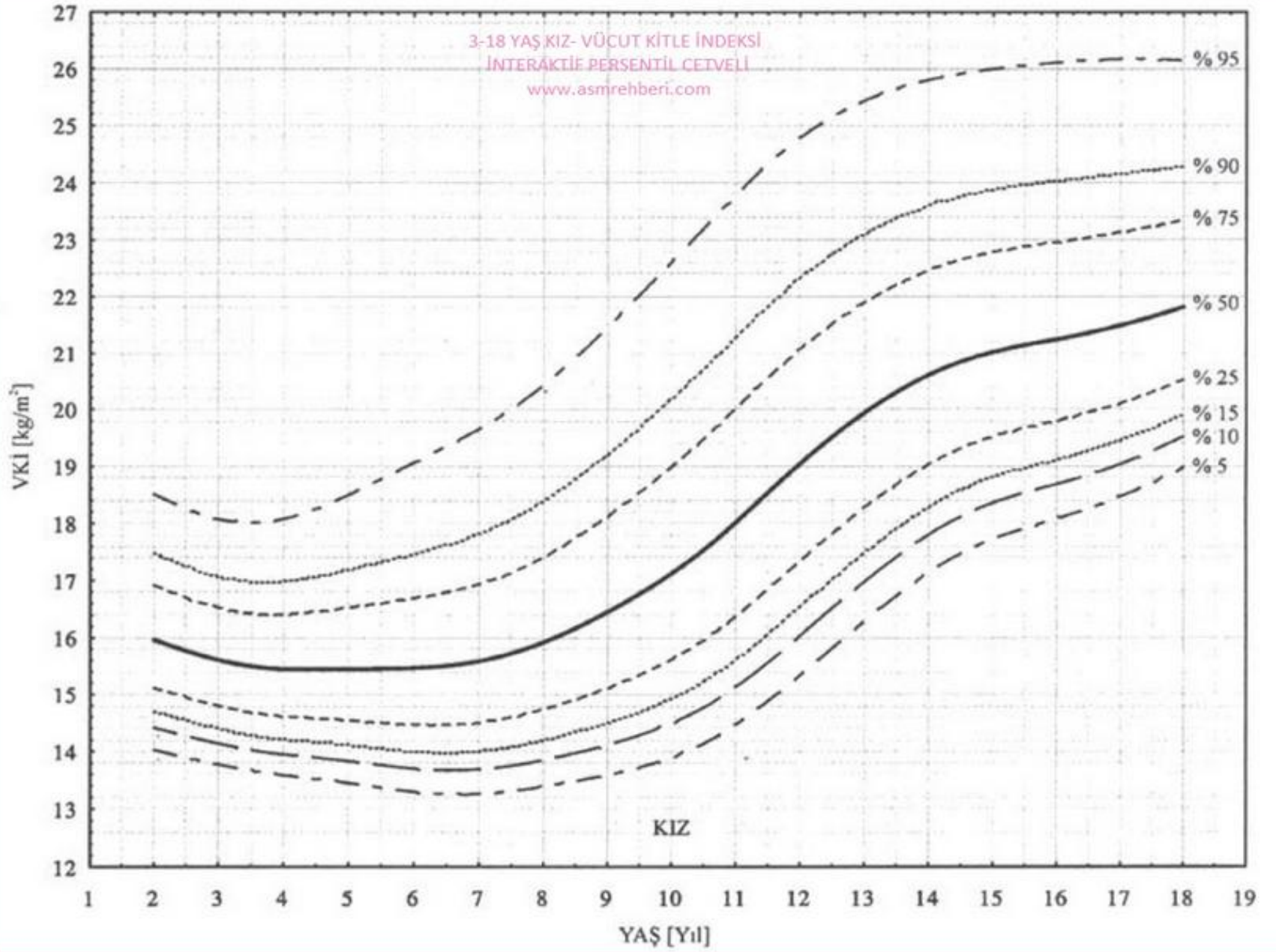
- ▶ Vücut ağırlığının değerlendirilmesi yaşa ve boya göre yapılmaktadır
- ▶ «Yaşa göre ağırlık» ölçütü, çocuğun aynı cinsiyetteki yaşlıtlarına göre durumunu değerlendirmede kullanılır
- ▶ Değerlendirme için «büyüme eğrileri (persentil)» kullanılır
- ▶ Büyüme eğrilerinde alt çizgi 3. persentile denk gelir ve bu çizginin altında kalan çocuklar «düşük kilolu» olarak değerlendirilir
- ▶ Malnütrisyon (beslenme yetersizliği) sınırı 3. persentil olsa bile 10. persentilin altındaki tüm çocuklar risk altında kabul edilir

0-3 yaş kız çocuklarında vücut ağırlığı persentil eğrileri

0-3 yaş erkek çocuklarında vücut ağırlığı persentil eğrileri

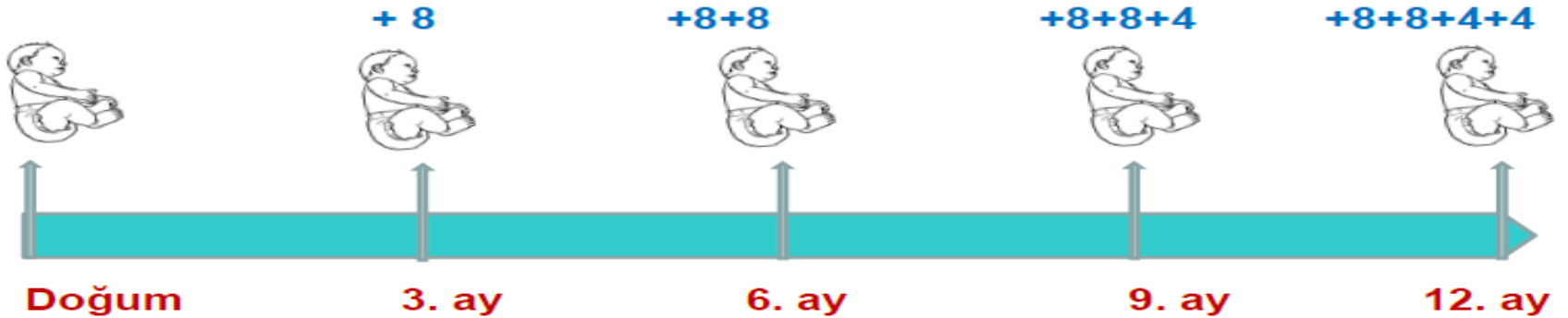

Boy Uzaması-1

- ▶ İlk 3 ayda: 9-10 cm
- ▶ İkinci 3 ayda: 6-7 cm
- ▶ Üçüncü 3 ayda: 4-5 cm
- ▶ Birinci yılın son üç ayında: 3-4 cm uzar

1 yaşında boyun 75 cm
1-2 yaş arasında boy 10-12 cm artar
2-4 yaşlarında yılda 7 cm
4-12 yaş arası yıllık 5-6cm

Boy Uzaması-2

- ▶ Boy uzunluğu da «yaşa göre boy» ölçütü ile değerlendirilmekte ve 3. persentilin altında kalan ocuk «bodur» olarak tanımlanır
- ▶ Bir ocuğun yaşıtlarına göre bodur olarak ölçülmesi, sık geçirilen enfeksiyonları ve geçmişte yaşanmış bir malnütrisyonu (beslenme bozukluğu) gösterir
- ▶ Geirilmif malnütrisyon ya da sık tekrarlayan enfeksiyon nedeniyle çocuğun dikey (lineer) büyümesi yani boy uzaması yavaşlamaktadır
- ▶ Sosyo-ekonomik koşulların ve çevrenin kötü olduğu toplumlarda bodurluk sıklığı fazladır

Baş Çevresi

- ▶ Doğumdan başlayarak bebek 24 aylık olana kadar baş çevresi izlenmelidir
- ▶ Çocuğun beyin gelişimi ile ilgili bilgi vermesi açısından önemlidir
- ▶ Baş çevresi genellikle boy ile orantılıdır
- ▶ Baş çevresindeki hızlı persentil artışları hidrosefali açısından değerlendirilmelidir
- ▶ Boyu normal sınırlarda olmasına karşın baş çevresi %3'ün altında olan çocukların ayrıntılı muayenesi yapılmalıdır

Gelişmenin Değerlendirilmesinde Kullanılan Ölçütler

- Dişlerin çıkma ve gelişme yaşı
- Kemiklerin olgunlaşma derecesi
- Nöromotor gelişme derecesi
- Zeka ölçümleri
- Cinsel gelişme

Dişlerin Çıkması-1

- ▶ 2.5 yaşına kadar (30 ay) toplam 20 adet süt dişi çıkar
- ▶ Önce 20 süt dişi sonra da 32 kalıcı diş çıkmaktadır
- ▶ Genellikle ilk önce alt ortadaki kesici dişler çıkar.
- ▶ Daha sonra 8-9. aylarda üst çenedeki ortada olan iki kesici diş çıkar
- ▶ Sonra üst yan ve 1 yaşına doğru alt yan kesiciler çıkar
- ▶ Bir yaşını tamamlayan bir çocuğun ağzında 6-8 diş bulunur
- ▶ Köpek dişleri genellikle 1.5-2 yaş arasında çıkmaya başlar.
- ▶ Daha sonra 4 azı diş çıkar ve çocuğun ilk dişleri tamamlanmış olur

Dişlerin Çıkması-2

- ▶ Diş çıkarma ile genetik arasında ilişki vardır
- ▶ Bazı çocuklarda diş erken bazılarında geç çıkabilir
- ▶ Ancak, 13 aylık olduktan sonra bebekte diş hala çıkmadıysa ayrıntılı incelenmesi gerekir
- ▶ Diş çıkarmada genel bir gecikme, hormonal bozukluktan (hipotiroidi) veya diğer sistemik hastalıklardan kaynaklanabilir

Dişlerin Çıkması-3

Çocuklarda dişlerin çıkma zamanı

Süt Dişleri	Üst Dişler	Alt Dişler
Ön Kesiciler	6-8 ay	5-7 ay
Yan Kesiciler	8-11 ay	7-10 ay
Köpek Dişleri	16-20 ay	16-20 ay
Birinci Molar	10-16 ay	10-16 ay
İkinci Molar	20-30 ay	20-30 ay
Kalıcı Dişler	Üst Dişler	Alt Dişler
Ön Kesiciler	7-8 yaş	6-7 yaş
Yan Kesiciler	8-9 yaş	7-8 yaş
Köpek Dişleri	11-12 yaş	9-11 yaş
Birinci küçük azı	10-11 yaş	10-12 yaş
İkinci Küçük Azı	10-12 yaş	11-13 yaş
Birinci azı	6-7 yaş	6-7 yaş
İkinci azı	12-13 yaş	12-13 yaş
Üçüncü azı	17-22 yaş	17-22 yaş

Kemik Gelişimi

- ▶ Büyüme ve gelişmenin değerlendirilmesinde kullanılan en iyi ölçütlerden biri kemiklerin olgunluk derecesinin saptanmasıdır
- ▶ Kemik normal olgunlaşması genetik faktörlerin dışında tiroit hormonu, büyüme hormonu ve cinsiyet hormonlarının etkisi altındadır
- ▶ Kemik olgunlaşma derecesi kemik yaşı olarak da ifade edilir
- ▶ 3 aydan büyük çocuklarda sol el bileği filmi çekilerek kemik yaşı değerlendirilir

0-3 aylık bebeğin gelişim özellikleri

- ▶ **Yenidoğan** sırtüstü yatırıldığında dizlerini karnına çeker kollarını kıvrır. Yüzüstü konulduğunda başını yan çevirebilir
- ▶ **Bir aylık** bebek Yüzüstü konulduğunda başını kaldırabilir ama henüz tutamaz
- ▶ **Üç aylık** bebek Yüzüstü konulduğunda ön kollarını destek alarak başını yukarı kaldırır, sağa sola çevirir, başını düz tutar

4-12 aylık bebeğin gelişim özellikleri

- ▶ 4 aylık sırt üstü yatarken eline verilen çingırağı tutar, sallar, kahkaha ile güler
- ▶ 5 aylık yattığı yerden dönebilir yere düşen oyuncacı izler
- ▶ 6 aylık destekle oturur, yabancıları ayırt eder
- ▶ 7 aylık bir süre desteksiz oturabilir. Her şeyi ağzına götürür.

4-12 aylık bebeğin gelişim özellikleri

- ▶ 8 aylık kollarından tutunca doğrulup oturur, düşen oyuncacı yerde arar 'baba, mama' diyebilir
- ▶ 9 aylık destekle ayakta durabilir, arka aka emekler, yerden düğme boncuk alabilir
- ▶ 10 aylık yatarken kendi kendine oturabilir, sözler taklit eder
- ▶ 11 ay adım atmaya başlar ,birkaç sözcük söyleyebilir

13–24 aylık çocuğun gelişim özellikleri

- ▶ 13 ay elinden tutulunca yürür, söylenenlerin bir kısmını anlar, 2–3 kelime söyler, top ile oynar
- ▶ 15 ay yardımsız yürür, yardımla merdiven çıkar 4–5 kelime söyler, gösterilen bir nesneyi alıp getirebilir
- ▶ 18 ay koşabilir, zıplar 8–10 kelime söyler, kaşıkla yiyebilir
- ▶ 21 ay geri geri yürüyebilir 2 kelimeli cümle kurar
- ▶ 24 ay merdiven inip çıkabilir, tuvalet ihtiyacını bildirir.3 kelimelik cümle kurar

3-6 yaş çocuğun gelişim özellikleri

- ▶ 3 yaş kalem tutar, şarkı söyler, soru sorar
- ▶ 4 yaş birkaç sayı sayar renkleri tanır tuvaletini kendi yapar
- ▶ 5 yaş yaşını bilir, resim çizer, ayakkabısını bağlar
- ▶ 6 yaş 10'a kadar sayabilir sağ ve sol elini gösterebilir, paraları tanıyabilir

Aşılama

T.C. Sağlık Bakanlığı Çocukluk Dönemi Aşı Takvimi

Aşılar	Doğumda	1. ayın sonu	2. ayın sonu	4. ayın sonu	6. ayın sonu	12. ayın sonu	18. ayın sonu	24. ayın sonu	ilköğretim 1. sınıf	ilköğretim 8. sınıf
Hepatit B	I	II			III					
BCG (Verem)			I							
DaBT - İPA - Hib			I	II	III		R			
KPA			I	II	III	R				
KKK						I			R	
DaBT - İPA									R	
OPA					I		II			
Td										R
Hepatit A							I	II		
Suçiçeği						I				

DaBT-İPA-Hib: Difteri, Aselüler Boğmaca, Tetanoz, İnaktif Polio, Hemofilus Influenza Tip b Aşısı (Beşli Karma Aşı)

KPA: Konjuge Pnömonokok Aşısı

KKK: Kızamık, Kızamıkçık, Kabakulak Aşısı

DaBT-İPA: Difteri, Aselüler Boğmaca, Tetanoz, İnaktif Polio Aşısı (Dörtlü Karma Aşı)

OPA: Oral Polio Aşısı (Çocuk Felci Aşısı)

Td: Erişkin Tipi Difteri-Tetanoz Aşısı

R: Rapel (Pekiştirme)

Aile Eğitimi-1

- ▶ Emzirme
- ▶ Gaz ıkarma tekniği, kundaklamanın zararları
- ▶ Emzik ve biberon kullanmama, el yıkama ve bebek ile sağlıklı iletişim
- ▶ Göbek bakımı
- ▶ önemli hastalık bulguları (ateş, iyi emmeme, kusma, ishal, sarılık, uykuya meyil, vs)
- ▶ Bebek hijyeni
- ▶ Bebeğin giysileri
- ▶ Bebek banyosu
- ▶ Kazalardan korunma: İlk aylarda bebeğin yatağının çok yumuşak olmaması, yzst yatırılmaması, bebeğin küçük çocuklarla yalnız bırakılmaması
- ▶ Aile planlaması

Aile Eğitimi-2

- ▶ Uygun ek besinler, beslenme alışkanlığı kazandırma (6.ay)
- ▶ Diş sağlığı
- ▶ Tuvalet eğitimi

Ayşe Hanım, 27

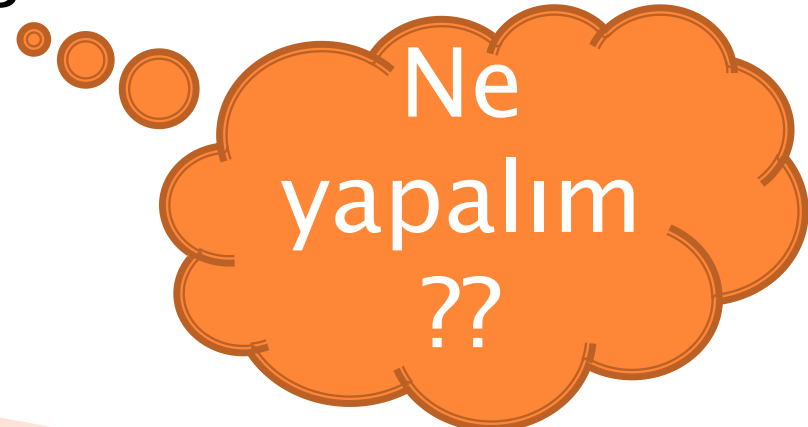

Ahmet Bey, 27

Efe, 8 günlük erkek bebek

- ▶ Efe, Ayşe Hanım ile Ahmet bey'in ilk bebeği
- ▶ Doğumdan sonra hastaneden taburcu olmuşlar
- ▶ İlk 1 hafta kontrollerine Ayşe Hanım çok yorgun olduğu için gitmemişler
- ▶ Anne bebeği emziriyor fakat bebeğin yeterince beslenmediğini düşündüğu için bağlı bulunduğu ASM'ye geldi

► 1. hafta izlemi?? Neleri içermeli?

Öykü
Gözlem
Fizik muayene
Aşı izlemi
Aile eğitimi

Öykü

- ▶ Prenatal, natal ve soygeçmiş ile ilgili öykü
- ▶ Rutin kontrolde son izlemden itibaren yaşanan gelişmelerin öyküsü
- ▶ Güncel şikayetler, beslenme, aşı, aşı yan etkileri, çevre, gelişim basamakları, ev ortamı gibi çocuğun sağlığını yakından ilgilendiren konular
- ▶ İnce ve kaba motor gelişim ve dil gelişimi
- ▶ **Risk faktörleri ?**

Doğum kilosu 3.090 kg

37 haftalık doğum

Normal vajinal doğum

Hastaneden herhangi bir sorun yok

Her 4 saatte bir emzirme

Her emzirme 20–30 dk.

Bebeği uyandırmaya çalışıyorlar

3 gündür bebek kaka yapmamış

Anneanne mamaya başlamaları gerektiğini söylüyor

Annenin kronik hst yok

İlaç kullanımı yok

Emzirmek istiyor

Gözlem

- ▶ Çocuğun anne, baba veya bakıcı ile ilişkisi
- ▶ Emzirme
- ▶ biberon ve emzik kullanımı,
- ▶ yanlış uygulamalar
- ▶ İhmal, istismar?

Anne bebeği doğru teknikle
Emziriyor
Biberon veya emzik kullanmıyor
Bebek temiz, kıyafetleri uygun,
Anne ve baba ilgili

Fizik Muayene

- ▶ Fizik muayene çoğu hastalığın **tarama** yöntemidir;
 - konjenital anomaliler,
 - büyüme gelişme geriliği,
 - gelişimsel kalça displazisi,
 - kalp anomalileri,
 - inmemiş testis,
 - umbilikal ya da inguinal herni...
- ▶ Her kontrolde;
 - Boy,
 - Ağırlık,
 - Baş çevresi ölçülmeli
- ▶ Bunlar büyüme eğrileri üzerine işaretlenmelidir

2.890 gr

İlk 6 ay 20–30 gr/gün almalı

Fizik muayenesinde herhangi bir sorun yok

Işığa ve sese reaksiyonu var

Yağ dokusu biraz azalmış

Dehidratasyon bulgusu yok

Biraz solgun

Göbeği düşmüş ve enf belirtisi yok

Kalp atımı normal

Akc temiz

AŞI

- ▶ Doğumda Hepatit B aşısı yapılmıŐ mı?

Aile Eğitimi?

Adölesan Dönem

Adolesan dönem bireyin

- ▶ fiziksel,
- ▶ hormonal
- ▶ psikososyal olarak çocukluktan erişkinliği geçiş sürecidir

Adölesan Dönemde Psiko -Sosyal Gelişime-1

12-14 yaş (Erken Adölesan Dönem)

- ▶ Vücutundaki biyolojik ve emosyonel değişikliğe uyum sağlamaya çalışır
- ▶ Arkadaş grubunun içindeki rolünün onaylanması ve reddedilmesi çok önemlidir.
- ▶ Grup normları önemlidir. Grup içinde var olma mücadelesi verir.

Adölesan Dönemde Psiko -Sosyal Gelişime-2

14-17 Yaş Orta Adölesan Dönemi

- ▶ Boyu yetişkinin %95 ulaşmıştır.
- ▶ Seconder sex karakterleri belirgin olmaya başlamıştır.
- ▶ Kendini sever, görünümünden memnundur.
- ▶ İdealisttir.
- ▶ Bağımsızlığı için uğraş verir.

14–17 Yaş Orta Adölesan Dönemi

- ▶ Aile ile ilgili ilişkileri iyi değildir.
- ▶ Arkadaş ve grup tarafından kabul edilme, onaylanma çok önemlidir.
- ▶ Karşı cinse ilgi dikkat çekme fazlalaşmıştır.
- ▶ Duyguları incindiğinde içe kapanır
- ▶ Pek yardım istemez, özellikle de ailenin yardımını istemez.

Adölesan Dönemde Psiko -Sosyal Gelişime-3

17-20 Yaş Geç Adölesan Döne_{mi}

- ▶ Fizik bakımından olgundur.
- ▶ Vücut bakımı ve üreme sistemi fonksiyonları, olgunlaşması tamamlanmıştır.
- ▶ Aileden fiziksel ve emosyonel olarak ayrılık olabilir.
- ▶ Tam olarak bağımsızdır.
- ▶ Paylaşma; özellikle karşı cinsle çok önemlidir.
- ▶ Kişiler arası ilişkileri çok iyidir.

İzlemler

- ▶ Sağlığı koruma ve geliştirme
- ▶ Adolesan sağlık değerlendirmesi ve eğitimi
- ▶ Aile eğitimi

Adölesanda Sorunların Saptanması-1

Yaşam Çevresi

Yetersizlik Belirti ve Bulguları

- ▶ Şiddet oranının yüksek olması

Adölesanda Sorunların Saptanması-2

Sosyal İlişkiler

Yetersizlik Belirti ve Bulguları

- Sınırlı sosyal ilişkiler
- Boş zaman aktivitelerinin az olması

Adölesanda Sorunların Saptanması-3

Rol Değişimi

Yetersizlik Belirti ve Bulguları

- Bağımlı bağımsız rollerin de çatışmalar
- Yeni bir role uyumsuzluk

Adölesanda Sorunların Saptanması-4

Kişiler Arası İlişkiler

Yetersizlik Belirti ve Bulguları

- İlişkiye başlama /sürdürmede güçlüğü
- Paylaşmada yetersizlik
- Değer ve amaç uyumsuzluğu
- Kişiler arası ilişki kurma becerilerinde yetersizlik
- Uzun süren devam eden gerginlik
- Şüpheli, saldırgan davranışlar

Adölesanda Sorunların Saptanması-5

Duygusal Denge

Yetersizlik Belirti ve Bulguları

- Üzgünlük, umutsuzluk ve değersizlik duygusu
- Sinirli, sıkıntılı olma
- Stresle baş etme güçlüğü
- Amaçsız davranışlar
- Ölmek istediğini ifade etme/ İntihar girişiminde bulunma

Adölesanda Sorunların Saptanması-6

Cinsellik

Yetersizlik Belirti ve Bulguları

- Cinsel sorunlarını ifade etmede güçlük
- Cinsel kimlik karmaşası
- Cinsel değerlerde karmaşa
- Cinsel yaşamda mutsuzluk

Adölesanda Sorunların Saptanması-7

Yetişkin İhmali

Yetersizlik Belirti ve Bulguları

- Duygusal destek yoksunluğu / olmaması
- Uygun olmayan durumda yalnız bırakılma

Yetişkin İstismarı

- Sert /aşırı disiplin
- İzler /morartı /yanıklar
- Sözlü saldırı
- Korkak /ürkek davranışlar
- Tehlikeli/ kontrolsüz çevre
- Sürekli olumsuz eleştiri
- Cinsel saldırıya uğrama

Adölesanda Sorunların Saptanması-8

Beslenme

Yetersizlik Belirti ve Bulguları

- Kilonun normalden %10 fazla olması
- Kilonun normalden %10 az olması
- Günlük kalori /sıvı alımının istenilen standartların altında olması
- Günlük kalori /sıvı alımının istenilen standartların üstünde olması
- Dengesiz beslenme
- Yaşa uygun olmayan beslenme programları
- Açıklanamayan sürekli kilo kaybı

Adölesanda Sorunların Saptanması-9

Uyku Ve Dinlenme

Yetersizlik Belirti ve Bulguları

- Gece sık sık uyanma
- Uykusuzluk
- Yaşa /fiziksel duruma göre yetersiz uyku /istirahat

Adölesanda Sorunların Saptanması-10

Fiziksel Aktivite

Yetersizlik Belirti ve Bulguları

- Yetersiz/ düzensiz egzersiz
- Yaşa, duruma uygun olmayan egzersiz tipi miktarı

Adölesanda Sorunların Saptanması-1 1

Madde Kullanımı

Yetersizlik Belirti ve Bulguları

- Uyuşturucu madde kullanımı
- Alkol kullanımı
- Sigara içme
- Davranış değişikliği reflekslerde bozulma

BİRİNCİ BASAMAKTA BEBEK ÇOCUK ERGEN İZLEMLERİ - ÖZET TABLO

İŞLEM	YAŞ	Yenidoğan	İlk hafta	15. Gün	41. Gün	2. Ay	3. Ay	4. Ay	6. Ay	9. Ay	12. Ay	18. Ay	24. Ay	30. Ay	3 yaş	4 yaş	5 yaş	6 yaş	7 - 9 yaş	10 -14 yaş	15-18 yaş	19-21 yaş	
		Prosedürler	Yenidoğan topuk kanı taraması	+	+																		
Bağışıklama	+		*	*	+	+	*	+	+	*	+	+	+	*	*	*	*	+	*	+	*	*	*
GKD taraması	*		*	*	+																		
Hb/Htc ölçümü										+								+			+	+	+
Hiperlipidemi risk değerlendirmesi														+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
D vitamini desteği			+	+	+	+	+	+	+	+	+												
Demir desteği							*		+	+	+	+											
Diş Sağlığı							+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Danışmanlık	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	

+Mutlaka yapılacak

* Değerlendirme sonucunda gerekirse yapılacak

• Aile hekimleri, bebekte ilk izlem hariç diğer 8 izlemde, çocuk izlemleri ile 6-19 yaş